

BEDA HALLBERGS skapelse,
majblomman, har gett 800
miljoner kronor till sjuka barn

BLOMMAN GJORDE HENNE TILL VÄRLDSKÄNDIS

**Beda Hallberg
ville väcka alla
till ansvar för de
många barnen
som led av
tuberkulos i
sekelskiftets
Göteborg.
Förstamaj-
blomman var
hennes sätt att
dra in pengar till
välgörenhet.
Aldrig hade hon
anat att hennes
idé skulle få
efterföljare i hela
världen . . .**

AV EVA ADERSJÖ
FOTO: TONY BERGSTRAND
OCH PRIVAT FOTO

■ ■ ■ När Beda Hallberg fick idén till majblomman år 1907 hade hon nog aldrig kunnat drömma om vilken framgång denna lilla välgörenhetsblomma skulle få.

Nu, 87 år senare, lever hennes idé fortfarande och har under årens lopp gett hela 240 miljoner kronor, omräknat i dagens penningvärde blir det över 800 miljoner.

Pengarna från majblommeförsäljningen går än i dag till insatser för barn och ungdom som drabbats av sjukdom eller handikapp. I början av seklet krävde folksjukdomen tuberkulos tusentals liv varje år. Genom sitt frivilliga arbete inom fattigvården i Göteborg, såg Beda Hallberg människors lidanden på nära håll. Hon insåg att det

Här är de, varenda en av Beda Hallbergs små blommor, ända från den första från 1907. Samlingen tillhör Sven E Pehrson i Varberg.

behövdes förebyggande insatser bland barn och ungdomar för att hejda den lömska sjukdomen. Och för det krävdes pengar.

1907 fick Beda idén att låta tillverka en liten blomma som skulle säljas på gator och torg en särskild dag varje år. Blomman skulle vara enkel och så billig att alla hade råd att köpa åtminstone en.

Beda ville väcka ett socialt ansvar i samhället. Kampen mot sjukdom och fattigdom borde inte vara beroende av några få människors välgörenhet.

Den lilla blomman som kostade tio öre fick ett entusiastiskt mottagande. Under en enda dag såldes i Göteborg 139 000 blommor. När det goda försälj-

ningsresultatet blev känt var det många utanför Göteborg som blev intresserade.

För att kunna sprida majblomman över landet bildades 1908 Förstamajblommans Riksförbund som har ansvar för tillverkning och distribution. Det första året anslöt sig 157 lokalkommittéer till förbundet i Göteborg. Nu finns det över ett tusen kommittéer på olika håll i landet.

Så småningom fick majblomman efterföljare i många andra länder.

– Hur stor Beda Hallberg egentligen var har man nog inte riktigt insett. Hon blev en av Sveriges mest kända kvinnor, även internationellt, säger Stig Tornehed, pensionerad journalist och majblommehistoriker

från Växjö.

Han har lagt ner mycket och möda på att forska om blommanns historia. Han har bl a resulterat i en bok om att Bedas födelseort Kungälv ska numera ha en liten permanent utställning om Beda Hallberg och en unik samling majblommor.

– Beda uppmärksades och hedrades för sin medverkan både i Sverige och utomlands. Hon fick ett stort antal medaljer och andra utmärkelser för sin insats. 1931 reste hon till Amerika för att inviga ett minnesmonument i Denver, berättar Stig Tornehed.

Beda föddes 1869 i Kungälv utanför Kungsbacka. Hon var sjökaptens dotter, men innan Beda föddes slog

miljen ner som jordbrukare på gården Presse i Onsala.

Hennes far Johan Andersson lockades dock som så många andra av det förlovade landet Amerika och reste dit med sikte på att skapa en framtid för sin familj där. Men han förvann och hördes aldrig av igen. Bedas mor Josephine, lyckades med hjälp av släktingar fortsätta att driva gården och räckte trots allt till för att hjälpa andra människor som hade det svårt.

I Onsalatrakten fanns både stora välbärgade kaptensgårdar och små fattigmansstugor. Genom sin mors insatser bland fattiga och sjuka fick Beda tidigt uppleva nöden och se hur lungsothen härjade.

1888 gifte Beda sig med tobakshandlaren Johan Hallberg i

Göteborg. Paret fick två döttrar, Signe och Margot.

Utöver majblommearbetet förestod Beda en butik och skötte samtidigt hem och barn.

Med stort engagemang och mycket viljestyrka gjorde Beda verklighet av sin idé och var själv aktiv som majblommeförsäljare. Hon alved 1945 men den blomman hon skapade lever än.

Majblomman ser nästan likadan ut i dag som den gjorde i början. Färgen varierar år från år, men vart femte år är den blå precis som den allra första blomman. De första sex åren tillverkades blomman i celluoid, sedan kom tyg- och pappersblomman. Den första blomman i plast kom först 1957. Ända fram till 1949 sköttes tillverkningen för hand men i dag är den helt automatiserad.

En av dem som har en komplett samling av förstamajblomman ända sedan 1907, är Sven E Pehrson i Varberg. Han är numera pensionerad men var under många år engagerad i förstamajblommans lokalkommitté i Varberg.

- Det var roliga och stimulerande år. Det var en fantastisk känsla att kunna komma och lämna pengarna från försäljningen till barnen. På den tiden åkte man själv ut och delade ut pengarna, oftast före julen. Från början var det ju tuberkulosen bland barn som skulle bekämpas, sedan kom andra sjukdomar och handikapp, säger Sven E Pehrson.

- Även om behovet av en välgörenhetsblomma inte är lika stort i dag, så behövs insatserna fortfarande. Det finns många handikappade barn och ungdomar som behöver hjälp för att få ett drägligare liv.

En del av pengarna går till forskning och dessutom finansierar majblomman koloniverksamheten på Galtarö i Bohuslän. Här har barn från hela Sverige kunnat tillbringa några stärkande sommarlovsveckor ända sedan 1939. På Galtarö tar man emot barn med speciella behov och arrangerar läger för barn med astma och allergi.

- Man ska inte be till Gud om pengar, man ska be om idéer, sa Beda. Och det lyckades ju verkligen.

Beda slogs för att behålla det låga priset på majblomman trots att många ville höja det för att få in mer pengar. Hon ansåg att tio öre var en summa som alla hade råd att betala, och så fick det bli ända fram till 1952. I år kostar den lilla välgörenhetsblomman tre kronor. □